

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. גבאו בחובו או שלקחו סיקריקון לא יצא ... המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות התם הוה ליה לפיים ולא פיים.....2
- ב. מכרו לשלשים יום ... מכרו חוץ ממלאכתו ... חוץ מן המצות ... חוץ משבתות וימים טובים ... לישראל מומר מהו.....2
- ג. גר תושב הרי הוא כעובד כוכבים.....3
- ד. המוכר ביתו לעובד כוכבים דמיו אסורין ועובד כוכבים שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידם.....3
- ה. עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם 3
- ו. המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסים אותו עד עשר' בדמיה.....4
- ז. המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה בדמיו דוקא.....5
- ח. צרם אוזן בכור ומת קנסו בנו אחריו משום דאיסורא דאורייתא היא.....5
- ט. כוון מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא.....6
- י. שדה שנתקווצה בשביעי' תזרע למוצאי שביעית נטיבה או נדיירה לא תזרע למוצאי שביעית ... הטיבה ומת בנו זורעה.....7
- יא. נקמינן טימא טהרות של חבירו ומת לא קנסו רבנן בנו אחריו מ"ט היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק וקנסא דרבנן היא לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן.....8
- יב. המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני.....8
- יג. בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו.....9
- יד. עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם רבו יצא לחירות ... שאין דעת רבו לחזור.....9
- טו. המוכר שדהו בשנת היובל עצמה ... אינה מכורה כל עיקר ... ומעות חוזרין.....10

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

דף מד.

א. גבאו בחובו או שלקחו סיקריקון לא יצא ... המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות התם הוה ליה לפייס ולא פייס

כבר התבאר לעיל דף מג: שאם לוח¹ מן העכו"ם ושיעבר את עבדו, אם קבע לו זמן ואמר לו אם הגיע זמן פלוני ולא אשלם לך, תקנה גוף עבד זה, אם מסרו ליד עובד כוכבים מיד, הרי זה יצא לחירות מיד, אפילו קודם זמן הפרעון, שהרי הפקיעו מעתה ממצוות, ואם לא מסרו לידו עתה, יוצא לחירות כשיגיע הזמן ולא יפרע, אפילו שעדיין לא לקחו העכו"ם, כיון שודאי יקחהו².

אבל אם³ גבאו העובד כוכבים בעל כרחו בחוב שחייב לו האדון, או שקם עליו אנס להרגו ופדה עצמו בעבדו, לא יצא העבד לחירות כיון שאנוס הוא ולא קנסוהו.

אולם⁴ אם קם עליו אנס שרצה את ממונו, ולא היה הורגו כגון עבדי המלך שרגילין ליקח עבדים ובהמות מאשר ימצאו, ונותנין דמיהם לבעלים, יוצא לחירות. כיון שהיה מתפייס בדבר אחר.

ב. מכרו לשלשים יום ... מכרו חוץ ממלאכתו ... חוץ מן המצות ... חוץ משבתות וימים טובים ... לישראל מומר מהו

עבד שמכרו על תנאי שיחזירנו לו לאחר זמן, או שהתנה עמו שיעשה מצוות, או שמכרו חוץ ממלאכתו דהיינו שיעשה מלאכתו אצל המוכר או שמכרו למומר, הרי זה ספק אם יוצא לחירות, ואולינן לקולא, שאיסורא דרבנן הוא ולא יצא⁵

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז פ

² ערוך השלחן שם סעי' קכו

³ רמ"א שם

⁴ שם

⁵ ודעת הרמב"ם דמהני ביה תפיסה, דאם תפס משל רבו כדי דמיו לצאת בו לחירות מיד העובד כוכבים, אין מוציאין ממנו וזה לשיטתו דמהני תפיסה בספק אבל הרא"ש והראב"ד פליגי עליה עיי"ש בערוה"ש

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ג. גר תושב הרי הוא כעובד כוכבים

כבר התבאר לעיל דף מג: שהמוכר עבדו⁶ לעובד כוכבים, כיון שהפקיע עבדו ממצוות קנסוהו חז"ל שייצא לחירות, ודין זה הוא גם בגר תושב, ולפיכך אם ברח מהעובד כוכבים אין רבו יכול להשתעבד בו עוד וחייב לכתוב לו גט שחרור להתירו בקהל.

ד. המוכר ביתו לעובד כוכבים דמיו אסורין ועובד כוכבים

שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא
בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את
דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל
מידם

המוכר בית⁷ לעבודת כוכבים⁸ דמיו אסורים בהנאה, ויוליכם לים המלח, וי"א⁹ שגם כשמכרה לגוי לצורך עבודת כוכבים, אם הקדימו לו דמיו או זקפום במלוה, ואח"כ נתנה הגוי לעבודת כוכבים, קודם שיעבדוה, מותרין¹⁰.

אבל עובדי כוכבים שאנסו ישראל וגזלו ביתו והעמידו בו עבודת כוכבים, דמיו מותרין, וכותב ומעלה בערכאות שלהם.

ה. עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא

בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז פ

⁷ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ט הלכה יג

⁸ ורש"י ז"ל ד"ה המוכר מפרש שהוא מוכר ביתו בארץ ישראל לעובדי כוכבים שנותר להם חניה והגירסא בתוספתא עו"ג פרק ו' (ה"ב) דלא כרש"י.

⁹ השגות הראב"ד ועיי' שם בכסף משנה שהקשה איני יודע מה הוצרך להשמיענו שדבר פשוט הוא ועוד דמוכר לעבודת כוכבים אמר רבינו ולא מוכר לכותי שלא לעבודת כוכבים, ועוד ק"ל דמה צורך שיקדים דמיו אפילו לא הקדימם כיון שזקפם עליו במלוה הרי הם חוב אצלו ומותר אפילו אחר שנתן הכותי הבית לעבודת כוכבים

¹⁰ צ"ע אם במוכר שיעבדוה לעצמה אם כן במכירתו לעו"ג תיכף נאסרת, דהוי של עו"ג, ואם להעמיד בה עו"ג והווי משמשין כי עבדוה אחר שקבל המעות אמאי אסורה, וצ"ב. אור שמח

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם

עבד¹¹ שמל וטבל לשם עבדות והפיל עצמו ליד גוי, ואין רבו יכול להוציא¹² ממנו לא בדיני ישראל ולא בדיניהם, או שנשבה ואין רוצין ליתנו לפדותו, מותר ליקח מהן דמיו, ואין בזה משום מוסר עבד לגוי, ויכול ליתן לו אפילו שטר מכירה עליו, מפני שהוא כמציל מידו.

ו. המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסים אותו עד עשר' בדמיה

בהמה גסה בכל מקום אין מוכרין לגויים, ואסרו למוכרה אפילו לישראל החשוד למכור לגויים. ועל ידי סרסור, שרי אפילו לגויים¹³. ועכשיו נהגו היתר בכל, והטעם לפי שבימיהם היו דרים הרבה יהודים ביחד והיו יכולין לעמוד בגזירה זו שהיו יכולים למכור זה לזה, אבל האידנא שמעט יהודים דרים במקום אחד, ואם לא ימכרו לגוי, הוה ליה גזירה שאין רוב הצבור יכולין

¹¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז פא

¹² בטור כתב ואין רבו יכול לפדותו דמשמע לכאורה שיש חיוב לפדותו אם אפשר והוא תמוה דהרי מעצמו הפיל עצמו ליד עובד כוכבים אלא צריכין לומר דאורחא דמלתא נקט וה"ק דאם אין יכול הישראל להרויח בזה וליתן קצת ממון עבורו דאלו כל דמיו ודאי לא יתן דמצוי לקנות אחר בשוק אלא ודאי בפחות מכדי דמיו ואז ודאי עושה הישראל מרצון כן בזה אמר דאם אי אפשר לו בכך וע"כ רוצה לקבל דמיו שרי. ט"ז שם נ

¹³ דישאל מצווין על שביתת הבהמות שלהם בשבת דכתיב [שמות כ, י] לא תעשה כל מלאכה וגומר אתה ובהמתך וגו', והיו חוששין שאם ימכרו בהמתם לגוי והגוי יעשה בה מלאכה בשבת לפעמים ישאלו או ישכירו אותה להם ויעשה בה גם כן הגוי מלאכה בשבת, ויעבור הישראל בלאו דלא תעשה כל מלאכה וגו' ובהמתך, דעדיין הבהמה היא שלו. אי נמי משום נסיוני, פירוש דזמנין דזבנה ניהלה במעלי שבת סמוך לשקיעת החמה ואמר ליה תא נסייה ניהלי, ושמעה לקליה ואזלה מחמתיה וניחא ליה, והוה מחמר אחר בהמתו בשבת, ומחמר דאורייתא

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לעמוד בה¹⁴. וכבר הוסכם מפי חכמים ז"ל¹⁵ שאין גוזרים גזירה על הציבור שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה. ולא מיבעיא אם יש לישראל בהמה שמותר למוכרה, אלא אפילו לכתחילה לקנותה על מנת למוכרה או להשכירה לגוי ולהרויח בה נהגו היתר, משום שיש פסידא דרווחא פרנסתו ומחייתו אם לא יתירו לו.

ז. המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה בדמיו

דוקא

כבר התבאר לעיל דף מג: שהמוכר עבדו¹⁶ לעובד כוכבים או לגר תושב, אם לא ברח¹⁷, קונסים את האדון לפדותו עד עשרה בדמיו¹⁸ ולכתוב לו גט שחרור להתירו בבת חורין, ודוקא את האדון, אבל אין קונסים בנו אחריו.

ו"א¹⁹ שקנס זה שקנסוהו לפדותו עד עשרה בדמיו אינו אלא בא"י, ובב"ד סמוכין ככל דיני קנסות, וא"כ אינו שייך בזמן הזה שאין לנו ב"ד מומחים. וי"א²⁰ שזה רק בקנסות שחייבה תורה, אבל קנס זה כיון שחכמים תקנו קנס לעשות סייג לתורה, גובין גם בשאינם מומחים ושייך בזמן הזה.

ח. צרם אוזן בכור ומת קנסו בנו אחריו משום דאיסורא

דאורייתא היא

¹⁴ מור והפוסקים, ויש פוסקים כתבו הטעם לפי שעתה אין אנו בקיאים בקלא דניחוש דשמעה לקליה כו' ומשום שאלה ושכירות ליכא למיחש דאין רגילין עבשו לקנות בהמה כדי להשכירה כי אם לצורך עצמו קונהו ע"כ וכתב הר"ן דלפי זה אפילו לקנות כדי להרויח למכרה מותר ע"כ וכן נראה דעת המחבר וכן נהגו וכ"כ העט"ז וכתב עוד הר"ן ואעפ"כ בעל נפש ימעט אבל בשאלה שהדבר פשוט לאסור ראוי למחות למי שעושה כך ע"כ ועיין בא"ח סימן רמ"ו וכל זה בבהמה טמאה אבל בטחורה כתב סה"ת ופוסקים דא"צ לכל זה די"ל דלשחיטה לוקחה וכמ"ש רש"י. ש"ך שם יב. יש לומר עוד דטעם נסיוני אינו אלא למאן דאמר [שבת קנג, ב] מחמר אחר בהמה חייב חטאת, וכמו שכתב הר"ן [עבודה זרה ד, ב ד"ה ומקשו] דמשום הכי לא הביא הרמב"ם [שבת כ, ג] טעמא דנסיוני דלדידן לא חיישינן ליה, כמו דלא חיישינן משום שביתת בהמתו כיון דאינו אלא לאו. גליון מהרש"א שם ד

¹⁵ ע"ז לו ע"א

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז פ

¹⁷ כיון שהפקיע עבדו ממצוות קנסוהו חז"ל שייצא לחירות, ולפיכך אם ברח מהעובד כוכבים אין רבו יכול להשתעבד בו עוד וחייב לכתוב לו גט שחרור להתירו בקהל.

¹⁸ ולא יותר ערוה"ש שם סעי' קבה

¹⁹ שו"ע שם והוא דעת הרמב"ם

²⁰ ש"ך שם ס"ק קא בשם הרא"ש וכתב שם שכן דעת המור.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אסור להטיל מום²¹ בבכור דכתיב²² (ויקרא כב פסוק כא) תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו.

כיצד כגון ליתן דבילה על גבי אזנו כדי שיטלנה הכלב משם ויקטע אזנו עמה וכיוצא בזה, או שאומר לגוי להטיל בו מום. ואם עבר ועשה בו מום בידים או בגרמתו אף על גב דמן התורה מום הוא, מכל מקום קנסוהו שאין שוחטין אותו על ידו עד שיפול בו מום אחר מעצמו, ואם שחטוהו בדיעבד הבשר מותר לאחרים²³, ויש²⁴ אוסרים. ואם מת אין קונסין בנו אחריו²⁵, אלא שוחטין אותו על ידו.

דף מד:

ט. כוון מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא

כבר התבאר במסכת מועד קטן דף יג. המכוין מלאכת דבר האבד במועד, ומת²⁶, אין קונסים בנו אחריו. ומותר אף לעשותה במועד, אם הוא דבר האבד²⁷. וכן אם אביו עשה כבר את המלאכה, ומת בטרם הפקירוה בית דין, אין מאבדים אותה מהבן.

ואם מת לאחר שכבר הפקירו בית דין את המלאכה, ועדיין לא זכה בה אדם, אין הבן זוכה בה מדין ירושה, אף שכמובן יכול לזכות בה ככל אדם

²¹ שו"ע ונו"כ יו"ד שיג א

²² מה לשון צווי שייך לומר כאן לא יהיה בו, אם יהיה בו מעצמו יהיה ואם לא יהיה לא יהיה, אלא קרי ביה לא יהיה בפת"ח תחת הה"א, כלומר לא יעשה שיהיה בו מום, ואפילו לגרום לו מום על ידי אחר אסור דרבנן התורה כל מום לא יהיה אפילו גרמא

²³ ש"ך שם ב

²⁴ באמרי ברוך שם צע"ג דרך בבנו לא קנסו דליכא למיחוש לשמא יערים האב להטיל מום כדי שיהיה ראוי לאחר מותו לבנו, אבל לאחרים יש לאסור כדי שלא יערים להטיל מום שיהא בידו ליתן לאחרים, וכסברא זו מבוארת בדברי ר"ש בפרק ד' דשביעית משנה ב' והוציא כן מירושלמי [שם הלכה ב]. ובחי' רבי עקיבא איגר שם. ע' בתבואת שור (סי' מ"ז סק"ז) דנראה מדבריו דס"ל בפשיטות דהכא אסור הבשר גם לאחרים ע"ש:

²⁵ דלדידיה קנסוהו ולא לבנו ובגמ' שם אמרי' דאפי' במידי דלאו קנסא אלא דין תורה רק שהוא היוזק שאינו ניכר אין בנו חייב אחריו. ט"ז שם א

²⁶ שו"ע ונו"כ תקלה א

²⁷ מ"ב שם כא

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אחר, באחד מדרכי הקנינים בהם זוכים מההפקר. וכל שכן אם זכו בה כבר אחרים, שאין הבן יכול להוציאה מהם²⁸.

כל האמור כאן: הוא כשבית דין הפקירו, אבל אסור שמישהו ילך מעצמו ויזכה במלאכה שנעשה שלא כהוגן.

וכשאינו מלאכת דבר האבד נחלקו הפוסקים, יש שדעתם שדינו שווה למכין בדבר האבד ומת שלא קנסו בנו, ויש הסבורים שבזה קנסו את בנו אחריו כיון שגם כיון מלאכתו וגם עשה מלאכה האסורה. והעיקר כסברא הראשונה. ואין קונסים²⁹.

בדיעבד כשעבר³⁰ ועשה בחול המועד מלאכה שאסור היה לעשותה לפי שיכול היה להניחה עד לאחר המועד ולעשותה אז. כל שלא היתה מוכנה לעשותה מלפני המועד, יש מי שכתב שאין קונסים אותו לאבדה ממנו ולהפקירה. אך מכל מקום (מכיון שדומה במידה מסוימת ל"מכין"), אסור לו ליהנות ממעשיו, ולפיכך, מי שעשה גבינה באופן האסור במועד אין לקנסו להפקירה. אלא ימכרנה כפי מה שעלה הקרן, ולא ירוויח שלא יהנה מן האיסור.

י. שדה שנתקווצה בשביעי' תזרע למוצאי שביעית נטייה

או נדירה לא תזרע למוצאי שביעית ... הטיבה ומת בנו

זורעה

עוד התבאר שם שהמנכש שדהו³¹ או גינתו מקוצים בשביעית, אפילו הם מחוברים, וכן אם סיקל שדהו או גינתו מאבנים כדי לתקנה שתהיה מוכנה למוצאי שביעית, אף על פי שאינו רשאי ועבר איסור בכך, לא קנסו אותו, ומותר לו לזרעה למוכרה או להחכירה במוצאי שביעית.

אך החורש את שדהו, או נרה כלומר חרש חרישה שמטרתה המתת הקוצים, או זבלה בשביעית, בין שזבלה ממש ובין שהכניס שם דיר של בהמות, ואפילו עשה כן כדי שתהיה יפה לזריעה במוצאי שביעית, קונסין אותו ולא יזרענה במוצאי שביעית, ואין חוכרין אותה ממנו אפילו לאחר שביעית כדי לזרעה אלא תהי בורה לפניו, כדי שלא ירויח מהעבירה שעשה, אולם אם מת יזרענה בנו שלא קנסו את בנו.

²⁸ מ"ב שם כ

²⁹ מ"ב שם כא, וביאור הלכה ד"ה אם הוא

³⁰ חוהמ"כ פ"ב קיב ועיי"ש בציונים והערות

³¹ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א הלכה יג יד ובדרך אמונה שם

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכן אם מכרה אסור ללוקח לזרעה כדי שלא ירויח שיקפצו קופצים לקנותה, אולם אם מת יזרענה בנו שלא קנסו את בנו.

ואם עבר וזרעה הזרעים מותרים ואפי' הוא עצמו עבר וזרעה אין הזרעים נאסרין, אם אין בהן משום ספיחין, ומותר לחכור ממנו השדה אחר שנזרעה,

אם אחר רוצה לזרעה שלא בחכירות ובמכירה והבעלים לא ירויח מזה כלום מותר.

אם אחרים עשו שלא מדעתו, אין לקנסו אבל אם כיונו לטובתו ולדעתו הרי הוא כאילו עשה.

**יא. נקטינן טימא טהרות של חבריו ומת לא קנסו רבנן בנו
אחריו מ"ט היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק וקנסא דרבנן
היא לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן**

המזיק את חבריו היזק שאינו ניכר³², כגון שעירב יין נסך ביינו, מן התורה הוא פטור, אבל חכמים קנסוהו לשלם נזק שלם מהיפה שבנכסיו, כדין כל המזיקים. לפיכך אם מת המזיק קודם שישלם, אין קונסין בנו אחריו לשלם. ו"א שאפילו אם עמד אביו בדין³³, וי"א שאם עמד אביו בדין חייב בנו לשלם מנכסי אביו³⁴.

וכן אם היה המזיק שוגג או אנוס, פטור, שלא קנסו אלא מזיד. ולפיכך אם בשוגג תחב כף איסור לתוך היתר ואסר את המאכל הרי זה פטורף אולם אם תחב שאינו מינו יש להסתפק שאולי נחשב היזק ניכר כיון שטעם האיסור ניכר למומחים³⁵.

**יב. המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור
מרבן שני**

כבר התבאר לעיל דף מג: שקנסו רבנן שהמוכר עבדו לחוצה לארץ³⁶ לסוריא או לעכו, יצא לחירות וכופין את רבו השני³⁷ לכתוב לו גט שחרור ומפסיד הדמים.

³² שו"ע ונו"כ חו"מ שפה א

³³ סמ"ע שם ב

³⁴ ש"ך שם ג

³⁵ פ"ת שם א מפמ"ג או"ח [בפתיחה] בהנהגת או"ח סוף סדר ב'

³⁶ עיין בספרי ובמש"ך חכמה כאן דמשמע שהוא מדאורייתא שיוצא לחירות

³⁷ שאם לא היה קונה לא היה לרבו הראשון למי למכור.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואפילו אם³⁸ אמר הקונה אני רוצה להוציאו לחוצה לארץ, אשתעבד בו בארץ ישראל, אין שומעין לו. כביון שמתחילתו קנאו להוציאו לחו"ל ודין זה נוהג אפילו בזמן הזה.

יג. בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו

בן בבל³⁹ שנשא אשה בארץ ישראל ודעתו לחזור, והכניסה לו אשתו עבדים ושפחות⁴⁰ הרי אלו ספק⁴¹ אם הם כמי שמכרה אותם לחוצה לארץ למרות שגופם אינם שלמו, הואיל ויש לו הפירות, או אינן כמכורין לו שהרי הגוף שלה⁴².

יד. עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם רבו יצא לחירות ... שאין דעת רבו לחזור

עבד⁴³ שיצא אחר רבו מרצונו לחו"ל ומכרו שם, איבד זכותו ואינו יוצא לחירות שהלא מדעתו בחר להיות תמיד בחו"ל. במה דברים אמורים, כשיצא רבו על מנת שלא לחזור לא"י, אבל אם דעת רבו לחזור ויצא אחריו ומכרו שם, יצא לחירות וכופין את הלוקח לשחררו שהרי העבד יצא ע"מ

³⁸ שם סעי' קכח

³⁹ רמב"ם הלכות עבדים פרק ח הלכה ז

⁴⁰ וזה ברור דהספק לא הו' רק בנכסי צאן ברזל ששמאתן בכתובה, והבעל קיבל כל אחריותו, אבל בנכסי מלוג ממה נפשך, אם תאמר דכיון דהגוף שלה לא איכפת מה שהפירות שלו, ודאי לא יצאו לחירות, וא"ת דכיון שהפירות של בעל הו' כמכורין לחוצה לארץ, הא הקנין הזה הו' בעל כרחו דאשה, דזכי בנכסי מלוג שלה, רק רבנן תקנו דליקני בעל, ותו דהיתרא תקנו ליה רבנן דאיסורא לא תקנו רבנן, וכמו דאמר פרק השואל (ב"מ צ"ז ע"ב) גבי בעל בנכסי אשתו מי מעל, יעו"ש, ולא זכי בעל להפירות. אור שמח שם.

⁴¹ ולא כתב רבינו דמועיל כאן תפיסה שתפוס בעצמו ויצא לחירות, דאין תפיסה מועיל בספק קנסא דרבנן, ורק בעו"ג שמפקיעו ממצות, ועוד שירדה בו בפרך פסק דמהני תפיסה כמש"כ המגדול עו, משא"כ כאן דספק אם מכרו לישראל בחו"ל, ודוק. אור שמח שם. מסתברא שאינו יכול להשתעבד בהם מספק שהרי הם תפוסים בעצמן והמע"ה וכופין לשחרר העבדים אבל לא השפחות חדושי מים חיים שם.

⁴² ואע"ג שבגמ' משמע שכשהדין עמה ודאי שאינם כמכורים וכיון שכן היה לו לרבינו לומר כן או אינם כמכורים לו מפני שהדין עמה אלא שאין צריך לכך דלא אמרו כן בגמרא אלא ע"צ היותר טוב דבלאו הכי כיון שהגוף שלה ראוי לספק דהא למ"ד הדין עמו אף על גב דהדין עמו והפירות הם שלו מ"מ מספקא לן משום דהגוף שלה כ"ש למ"ד הדין עמה. לח"מ שם

⁴³ שם סעי' קכט

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לחזור, אבל עכ"פ אין קונסין הלוקח שיפסיד דמי המכירה כיון שקנאו בהיתר בחו"ל.

טו. המוכר שדהו בשנת היובל עצמה ... אינה מכורה כל עיקר ... ומעות חוזרין

א"י המתחלקת לשבטים⁴⁴ אינה נמכרת לצמיתות שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות, ואם מכר לצמיתות שניהם עוברין בלא תעשה, ואין מעשיהן מועילין אלא תחזור השדה לבעליה ביובל. מכרה בשנת יובל עצמה אינה נמכרת⁴⁵, והדמים חוזרין לבעלים⁴⁶. ואם הקנה עמה מטלטלין בקנין אגב, אינן נקנין שכל השנה משמט הקרקעות, ואם הלוקח יקדים ויאכל פירות חייב לשלם להמוכר דמיהן⁴⁷, אבל המוכר לזמן קצוב יכול למכור גם ביובל⁴⁸.

וכן אין ליתן מתנה קרקע ביובל⁴⁹, אולם הנושא אשה ביובל ומכנסת לו נכסי מלוג קונה.

⁴⁴ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יא הלכה א יא

⁴⁵ דק"ז מה מכורה כבר יוצאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר כמבואר בערכין כט: ואין המכירה חלה כלל

⁴⁶ דהוי מקח טעות ואף על גב דהמקדש אחותו קי"ל דהמעות מתנה, שאני התם דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה אבל כאן טעה וסבר שאפשר למכור ביובל. כמבואר להלן דף מה.

⁴⁷ רש"י ערכין שם ורגמ"ה ושטמ"ק כ' בשם הרא"ש דזה לכו"ע

⁴⁸ מנ"ח מצוה של"ט

⁴⁹ עה"ש